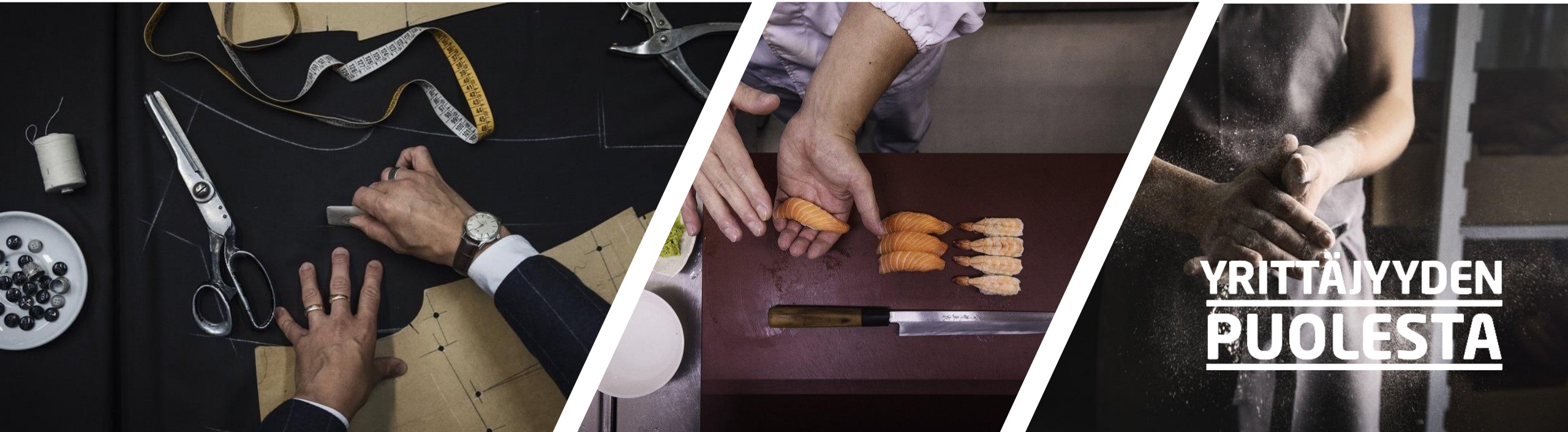

Pk-yritykset mukaan hyvinvointialueiden hankintoihin

Harri Jaskari, johtaja, Suomen Yrittäjät, Kouvola 19.10.2023

Hyvinvointialueet painavat Suomea velkoihin

Kun valtiovarainministeriön virkamiehet saivat viime viikon lopulla viimeisteltyä talouskatsauksensa, he näkivät talouden uhkat kasautuvina hitaina prosesseina: Suomen velkaantumisena, ikääntymisenä ja julkisen talouden heikentymisenä. Maanantaina – ennusteen esittelypäivänä – päällimmäinen uhka oli kuitenkin akuutti, kriisi Israelissa.

Valtiovarainministeriön ennuste oli aavistuksen verran positiivisempi kuin monen muun talousennustajan. Ministeriö kertoi tämän vuoden menevän vihkoon, mutta ensi vuoden tuovan jo kasvua. Tämän vuoden taantuma kääntyy ministeriön mukaan kasvuksi kuluttajien voimin. Kulutusta hillin-

neet tekijät – kovat korot ja kalliit hinnat – väistyvät ja palkat nousevat. Työllisyysaste nousee hienoisen heikentymisen jälkeen, sillä yritykset ovat kuluttaneet varastonsa ja joutuvat tuottamaan uutta.

Kuluttaja virkistyy ja ostaa, ja talous elpyy. Näin ministeriö laskee. Jos ennuste toteutuu, inflaatio on ensi ja sitä seuraavana vuonna kahden prosentin pinnassa. Se tarkoittaisi, että Euroopan keskuspankki olisi lopultakin onnistunut hinaamaan inflaation terveelle tasolle epäterveen nollakorkoajan ja sairaan jätti-inflaation jälkeen.

Inflaatioarvion haastaja tuli yhtäkkiä rajojen takaa, ennusteen kirjoittamisen ja sen esittelyn välisenä aikana viikonloppuna. Terroristijärjestö

Hamasin hyökkäys Israeliin ja Israelin vastaus voivat nostaa öljyn hintaa.

Maailmantalouden riippuvuus öljystä on onneksi vähentynyt. Kriisit tuottavat häiriöitä, mutta energian hintoihin vain hellahteluja.

Suomen talouden uhaksi viikonlopun tapahtumat eivät nouse. Suurin uhka on, että hyvinvointialueet eivät saa menojaan kuriin, mistä alkaa olla jo todisteita. Kun julkinen talous velkaantuu näin, valtiolla ei ole tehokkaita ja riittävän nopeasti vaikuttavia keinoja korjata kurssia.

Sote-uudistus voi osoittautua yhdeksi kalleimmista ratkaisuista, joita on Suomen modernin taloushistorian aikana tehty.

Talouselämä

Suomessa noin 15 miljardin markkina, joka on käytännössä suljettu yksityisiltä yrityksiltä. Sillä operoivat kuntayhtiöt, joista osa kasvaa nyt vauhdilla. Samalla ne ovat tehneet kilpailutuksen välttämisestä viestintävaltin.

Talouselämä 18.8.2022

YRITYKSIEN
TALOUS

Talouselämä

Miksi kunnat eivät sitten kilpailuta, jos sillä säästäisi rahaa?

”Monet kuvittelevat, että palvelu on pakko hankkia in house -yhtiöltä.

Lisäksi viranhaltijoilla ei usein kokemusta kilpailutuksesta, mikä kasvattaa kynnystä”, toteaa Kuntalaskennan Vartiamäki.

Talouselämä 18.8.2022

YRITTÄJÄNYHTIÖN
KUNTOALUE

Kunnan on turvallisempaa ostaa palveluita omistamaltaan yhtiöltä kuin vapailta markkinoilta

Kunnan kannattaa ensisijaisesti tuottaa palvelut omana työnä. Toiseksi paras vaihtoehto on siirtää palvelut yhtiöön, jonka kunta omistaa itse. Tätä kutsutaan yhtiöittämiseksi.

Yhtiöittämisellä tarkoitetaan sitä, että kunta perustaa osakeyhtiön, joka vastaa jostain kaupungin palvelusta.

Yhtiöittäminen on henkilökunnalle ja kuntien asukkaille parempi vaihtoehto kuin palveluiden ulkoistaminen vapaille markkinoille. Kuntien osakeyhtiöt pääsevät Avainta ry:n jäseniksi ja työntekijöihin voidaan silloin soveltaa Avainnan työehtosopimuksia. Työehdot eivät juurikaan muutu. Kun yhtiöt liittyvät Kevan jäseniksi, myös eläke-edut pysyvät ennallaan.

Kunnan omistama osakeyhtiö on oikeudellisesti oma yksikkönsä eli se ei enää ole osa julkista sektoria. Kun palvelu yhtiöitetään, työntekijät siirtyvät kunnan palveluksesta yrityksen työntekijöiksi. Yhtiöittäminen tarkoittaa aina työehtosopimuksen vaihtumista, koska osakeyhtiöihin ei voida soveltaa kunnallisia työehtosopimuksia.

Kunnat voivat yhtiöittää palveluita vapaaehtoisesti. Toisinaan yhtiöittäminen on lain mukaan pakollista. Kuntien pitää siirtää yhtiöiden hoidettavaksi palvelut, joista yksityiset yritykset kilpailevat samankaltaisessa asemassa kuntien kanssa.

Turvalliset in house-yhtiöt

Yhtiöittämisen edut tulevat parhaiten esiin, kun kunnan omistama yhtiö on niin kutsuttu in house -yhtiö. Silloin kunta voi hankkia palveluita suoraan omistamaltaan yhtiöltä eikä palvelusopimusta tarvitse kilpailuttaa. Kilpailutuksiin pääsevät mukaan myös kansainväliset jättiyritykset, jotka eivät juuri maksa veroja Suomeen.

In house -yhtiö tarkoittaa yritystä, jonka kunta omistaa kokonaan. In house yhtiö saa myydä palveluistaan korkeintaan 5 % muille ostajille kuin omistajilleen. Palveluita saa myydä korkeintaan 500 000 euron edestä vuodessa. Omistajan eli kunnan pitää myös pystyä käyttämään määräysvaltaa yhtiössä eli päättämään sen asioista.

Vesa Vesterisen tutkimus *Kunnat ja yhtiöittäminen vuodelta 2006*.

Kunnalliset in house-yhtiöt ja sote-uudistus

Maakunnallinen in house -yhtiö voi olla toimiva ja tehokas vaihtoehto esimerkiksi silloin, kun ateria-, siivous- tai kiinteistöhuoltopalveluita tuotetaan yhtä kuntaa suuremmalla alueella. Suurempi yhtiö pystyy on pientä tehokkaampi ja palvelujen kustannukset laskevat.

In house -yhtiö on kunnille yksityistä palveluntuottajaa parempi vaihtoehto. In house -yhtiön avulla kunnat voivat paremmin valvoa palvelun laatua ja pitää kiinni huoltovarmuudesta.

Valmisteilla oleva sote-uudistus saattaa hankaloittaa kunnallisten in house-yhtiöiden asemaa. Hyvinvointialueet eivät voi enää ostaa palveluita suoraan kunnan omistamalta in house -yhtiöltä, kun sote-palvelut siirtyvät pois kunnista. Siksi kuntien, sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirin kannattaa selvittää, voisivatko ne yhdessä muodostaa maakunnallisia in house -yhtiöitä.

Henkien taistelu – näkökulma veronmaksajaan ja asiakkaaseen puuttuu

Kilpailutusten kiertämiselle maakunnissa laitettava piste

Yrittäjät kautta maan seuraavat erittäin huolestuneina julkisen sektorin vimmaa ostaa palveluita ja tuotteita omilta yhtiöiltään. Erityisesti tämä käytäntö on nyt yleinen hyvinvointialueilla, kun niitä laitetaan toimimaan kauhealla kiireellä.

Suomen Yrittäjät vaatii, että Kuluttaja- ja kilpailuvirasto (KKV) tutkii kuntien ja hyvinvointialueiden päätökset kiertää kilpailutukset ostamalla palveluita omilta yhtiöiltään sidosyksikköjärjestelyin. Onko hyvinvointi-

alueilla ja kunnilla oikeasti todellista määräysvaltaa pienillä omistussuosilla näihin yhtiöihin, jotta ne voivat ostaa sieltä palvelut välttämättä kilpailutukset?

Helsingin kaupungin palkanmaksuesimerkki on vain jäävuoren huippu. Vastaavia esimerkkejä löytyy pilvin pimein ympäri maata ja vauhti vain kiihtyy. Palkkahallinnon lisäksi hyvinvointialueet ja kunnat ostavat samantapaisin sidosyksikköyhtiöjärjestelyin ilman kilpailutusta esimerkiksi pesula-, kiinteistönhuolto-, kuljetus- ja ateriapalveluita.

Viranomaisen ja tarvittaessa eduskunnan on laitettava piste kilpailutusten kiertämiselle. Lakia asiassa on tarvittaessa täsmennettävä.

Julkisen sektorin on kilpailutettava palvelut avoimesti markkinoilta. Näin voidaan vertailla laatua ja hintaa.

On nähtävissä, että julkisen sektori lähtee mukaan yhtiöhimmeleihin säästääseen aikaa. Toinen kysymys on, säästääkö se veronmaksajien rahoja.

Kotimaisilla pk-yrityksillä on osaamista ja resursseja tarjota palveluitaan ja tuotteita.

taan. Yritystemme vaihtoehdot tulee hyödyntää.

Onnistunut julkinen hankinta edellyttää huolellisen markkinavuoropuhelun, joka auttaa ymmärtämään hankkeen laajuuden ja markkinoilla tarjolla olevan osaamisen. Ilman markkinavuoropuhelua ei voida tietää, mistä löytyvät parhaimmat ja kustannustehokkaimmat ratkaisut.

Harri Jaskari

johtaja

Henrik Wickström

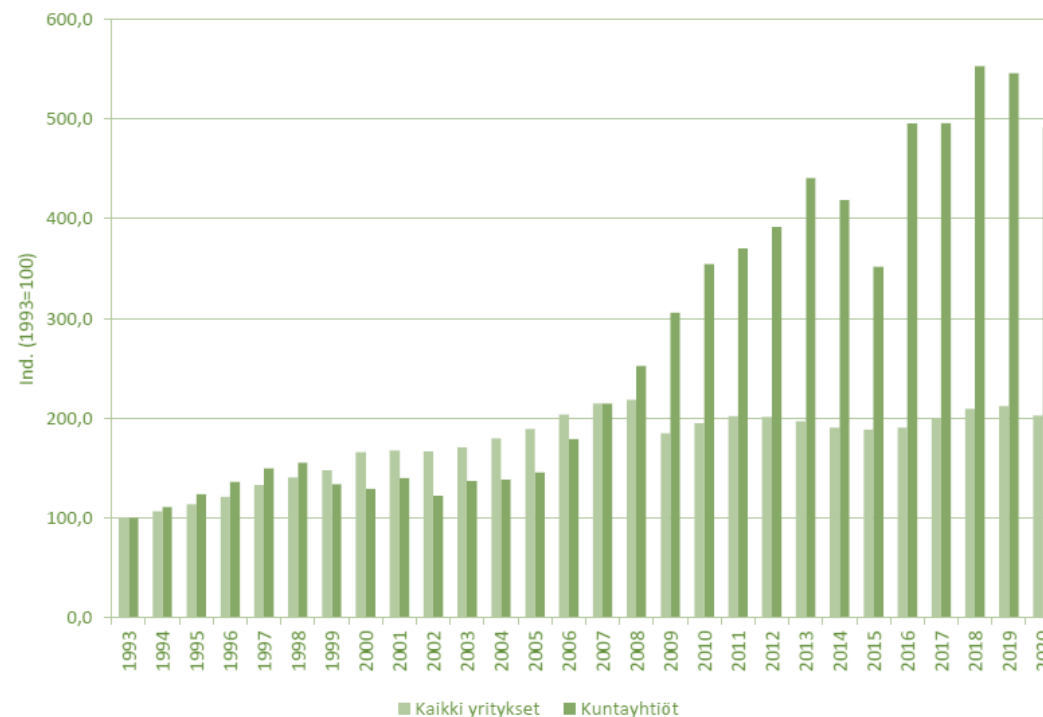
elinkeinopolitiikan asiantuntija
Suomen Yrittäjät

Kuntayhtiöiden työllisyys ja liikevaihto on kasvanut nopeasti

- Kuntayhtiöiden ja kaikkien yritysten* työllisyyden kehitys

- Kuntayhtiöiden ja kaikkien yritysten* liikevaihdon volyymin

*Pl. alkutuotanto ja kiinteistöala

Lähde: Tilastokeskus

Energiahuollossa suurin liikevaihto, sote-palveluissa nopein kasvu

Kuntayhtiöt ja niiden työllisyys ja liikevaihto toimialoittain 2020

	Yritykset 2020, lkm	Henki- löstö 2020, lkm	Muutos 2013-20, %	Liikevaihto 2020, 1000 euroa	Määrän muutos 2013-20, %
Energiahuolto	261	5527	-12,5	5491450	0,8
Vesi- ja ympäristöhuolto	163	3242	42,4	1354384	59,2
Liike-elämän palvelut	85	1275	-44,5	178043	-36,1
Liikunta- ja yms. virkistyspalvelut	77	986	-8,3	90286	-9,0
Kuljetus	48	772	-63,1	303146	-17,3
Hallinto- ja tukipalvelut	47	4676	106,1	341408	105,1
Koulutus	46	1151	-14,0	114667	-16,4
Rakennusala	35	1131	-7,1	264838	30,6
Sosiaali- ja terveystyö	30	1939	523,5	188505	756,3
Informaatio ja viestintä	29	335	127,9	50333	67,6
Ravitsemis- ja majoitusala	22	1198	576,8	79037	373,2
Rahoitus ja vakuutus	20	197	121,3	-	-
Muut toimialat	9	284	250,6	64843	176,0
Kauppa	8	328	17,6	23627	106,6
Yhteensä (pl. kiinteistöala)	880	23041	15,4	8544567	11,6
Kiinteistöala	1134	2954	43,3	2179664	46,9
Kaikki yhteensä	2014	25993	18,0	10724231	17,3

Lähde: Tilastokeskus

CASE KUNNALLINEN CATERING

Yrittäjät

Taulukko 13 Kunnallisten catering-alalla toimivien yhtiöiden henkilöstö ja liikevaihto 2020 (Lähde: Kuntataloustilasto, Tilastokeskus; Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätökset; Fonectan yrityshakupalvelu).

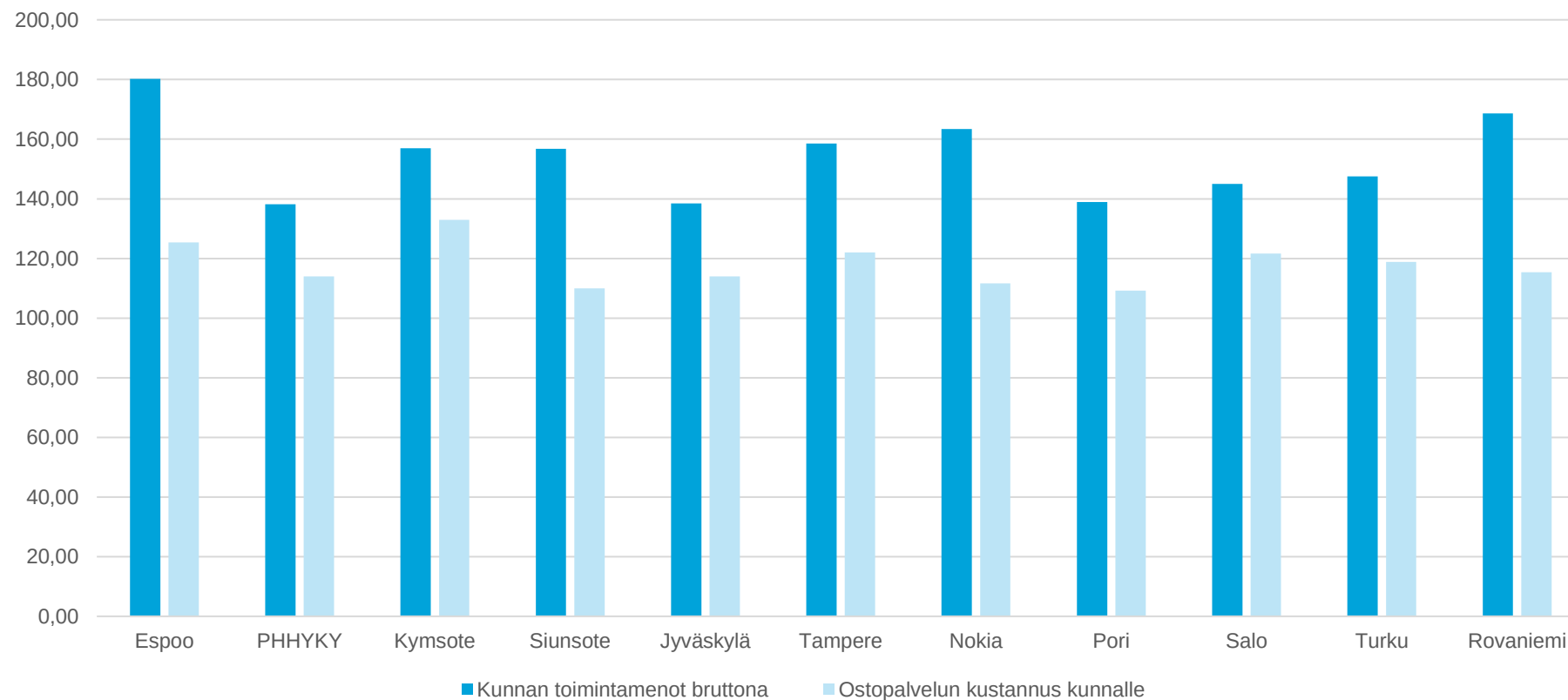
Kotikunta, kunta-yhtymä:	Hyvinvointi-alue:	Liikelaitos:	Henkilöstö, lkm	Liikevaihto 2020, 1000 euroa
Helsinki	Helsinki	Palmia Oy	1816	101102
Turku	V-Suomi	Arkea Oy	798	48765
Vaasa	Pohjanmaa	TeeSe Botnia Oy	747	35200
Tampere	Pirkanmaa	Pirkanmaan Voimia Oy	639	58194
Siun SoTe	P-Karjala	Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy	511	30288
Espoo	Länsi-Uusimaa	Espoo Catering Oy	410	33579
Turku, V-S shp	V-Suomi	Kaarea Oy	384	23168
Lahti	Päijät-Häme	Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy	311	24908
Sastamala	Pirkanmaa	Sastamalan Ruoka- ja puhtauspalvelut	152	8952
Kotka	Kymenlaakso	Kymijoen Ravintopalvelut Oy	108	11774
Kotka	Kymenlaakso	Makumaakarit	102	1136
Hämeenlinna	Kanta-Häme	Palmia Palvelut Oy	61	2550
Hyvinkää	Keski-Uusimaa	Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy	35	4762
Mänttä-Vilppula	Pirkanmaa	Justiina Ateriapalvelut Oy	19	1441
Siikalatva	P-Pohjanmaa	Siikalatvan Ruokapalvelut Oy	10	559
Sastamala	Pirkanmaa	Servin Tarjoilupalvelut	0	71
Kaikki		Yhteensä	6035	386449

CASE KUNTIEN JA KUNTAYHTYMIEN PESULAT

Taulukko 11 Kuntien ja kuntayhtymien pesula-alan (Nace 96011) yritysten liikevaihto 2019-20 (Lähde: Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto; Fonecta yrityshakupalvelu).⁵⁵

		Liikevaihto 2019, 1000 eur	Liikevaihto 2020, 1000 eur	Muutos 2019- 20, %
P-Savon shp	Sakupe Oy	22698	23760	4,7
HUS	Uudenmaan Sairaalapesula Oy	21106	22193	5,2
V-Suomen shp	Puro Tekstiilihuolto Oy	7443	10301	38,4
P-Pohjanmaa shp	Oulun Keskuspesula Oy	8039	8128	1,1
Etelä-Savon SoTe	Mikkelin Pesula Oy	6879	6451	-6,2
E-Pohjanmaan shp, ym.	Seinäjoen Keskuspesula Oy	5504	5367	-2,5
P-Hämeen SoTe	Hämeen Tekstiilihuolto Oy	4638	4948	6,7
Lapin shp	Rovaniemen Keskuspesula Oy	3412	2917	-14,5
K-Pohjanmaa SoTe, ym.	KokkoPesu Oy	1761	1908	8,3
Alavus	A-Pesu Oy	675	689	2,1
Askola	Askolan Puhti Oy	275	318	15,6
	Yhteensä	82430	86980	5,5

Ostopalvelun ja julkisen tuotannon kustannusero

Hyvinvointiala HALI ry

**Kuntien välisen sekä ostopalveluna tuotetun hoivan kustannusten vertailtavuuden mahdollistamiseksi niiden kuntien tilinpäätöksiin joihin ei oltu sisällytetty vyörytyksiä on lisätty 5 % suuruiset vyörytykset. Vyörytykset sisältävät tyypillisesti yleiskustannuksia, joita ovat muun muassa palkkahallinnon, henkilöstöhallinnon, kirjanpidon, vanhuspalveluiden välijohdon ja it:n kustannukset. Vertailukohtana toimivien kuntayhtymien vyörytykset samalta ajalta olivat 5,8 %–11,0 %.*

***Ostopalveluissa on huomioitu tilaajakunnan valtiolta saama 5% alv-palautus. Kunnilla on oikeus 5%-n laskennalliseen alv-palautukseen verottomana ostetuista sosiaali- ja terveyspalveluista.*

Matkapalvelukeskus etenee soraäänin

Lausunolle lähtevä esitysluonnos tarpeenmukaisista sote-keskuksista viivästyy.

MIRJA NIEMITALO

Matkapalvelukeskus Tervia Logistiikka Oy:n perustamisessa voidaan edetä, sillä Pohteen aluevaltuusto hyväksyi maanantaina asiaa koskevan periaatepäätöksen. Talousarvioon päätettiin samalla varata 700 000 euron lisämääräraha yhtiön perustamista varten.

Asia ei edennyt ilman soraääniä, sillä kokoomuksen muutosesitys puhutti aluevaltuutettuja ja asiasta äänestettiin. Kokoomuksen ryhmäpuheenjohtaja **Pekka Simonen** esitti, että yhtiön perustaminen voidaan hyväksyä vain, jos periaatepäätöksen yhteydessä kuljetusten tuottaminen yhtiön omana toimintana rajataan selkeästi ja kirjallisesti yhtiön toiminnan ulkopuolelle.

Kokoomus halusi päätösesitykseen lauseen, jonka mukaan yhtiön toimialana ja toiminta-ajatuksena on kuljetusten järjestäminen, mutta ei tuottaminen.

Kokoomuksen muutosesitys kaatui äänin 55-24. Kokoomus sai perussuomalaisen, Liike nytin ja Valtion kuuluu kansalle -puolueiden sekä kristillisdemokraattien toisen edustajan **Matti Heikkisen** tuen.

Simosen mukaan varsinaiset

Pohteen aluevaltuustossa käytiin keskustelua siitä, mitä tulisi tehdä, ettei vaarannettaisi pienten taksiryttäjien mahdollisuutta jatkaa sote-kuljetuksia.

kuljetukset tulisi jatkossakin olla taksi- ja muiden yrittäjien tehtäviä eikä hyvinvointialueiden pitäisi lähteä verorahoilla sotkemaan kuljetusyrittäjien markkinoita. Lisäksi Simonen moitti valmistelua siitä, että merkittävän asian esittelymateriaali tuli viime tingassa.

Kokoomuksen **Lyly Rajala** kertoi, että matkapalvelukeskuksen toiminnan jäljet Oulussa pelottavat. Hän epäili, miten järjestelmä saataisiin toimimaan yta-alueen kaikissa kunnissa, kun sitä ei ole saa-

tu toimimaan edes Oulun alueella. **Jarmo Husso** (kok.) ihmetteli, miksi kirjausta ei voisi tehdä, jos itse asiasta ollaan laajasti yhtä mieltä. Näin suuressa asiassa ei hänen mukaansa pitäisi jättää sijaa tulkintoille. Husso kysyi myös, minkälaisen viestin päätös lähettää alueen sadoille yrittäjille.

Keskusta, SDP ja vasemmistoliitto antoivat tukensa pohjaesitykselle. Perussuomalaisen ryhmä hyväksyi yhtiön perustamisen edellyttäen,

että hankinnoissa noudatetaan järjestämissuunnitelman periaatteita, varmistetaan luotettavat yhteistyötahot ja mahdollistetaan erikokoisten palveluntuottajien osallistuminen kilpailutukseen.

SDP:n ryhmäjohtajan **Pirjo Sirviön** mukaan kokoomuksen huolet ovat turhia ja yrittäjät voivat olla rauhassa, sillä päätös ei vie leipää heidän suustaan, mutta sen sijaan muutokset tässä vaiheessa keikuttaisivat päätöksentekoa koko yhteistoiminta-alueella.

Myös keskustan ryhmäpuheenjohtaja **Niilo Keränen** kantoi huolta siitä, että päätöksen muuttaminen tässä vaiheessa riskeeraili asian etenemisen ja viivästyttäisi kuljetuspalveluja. Hän epäili, lähtisivätkö muut yta-alueet sen jälkeen mukaan.

Vasemmistoliiton **Mikko Raudaskoski** piti kokoomuksen esitystä vastuuttomana. Palveluita pitää hänen mukaansa voida tuottaa myös omana julkisena palveluna, jos yksityinen palveluntuottaja syystä tai toisesta ei pystyisi tuottamaan kuljetuspalvelua asiakkaille.

Matkapalvelukeskus oli esillä, myös Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuustossa, jossa päätösesitys hyväksyttiin äänestyksen jälkeen. Lappi ja Kainuu päättävät asiasta huhtikuussa. Välikysymyksessä on kyse pääosin sosiaalihuolto- ja vammaispalvelulakien mukaisista kuljetuksista.

Päätöksenteko tarpeenmukaisista sote-keskuksista viivästyy, sillä esitysluonnos lähtee lausunolle 18. huhtikuuta helmikuun taitteen sijaan. Aluehallitus pääsee päättämään asiasta toukokuun lopussa.

Hyvinvointialuejohtaja **Ilkka Luoman** mukaan asiaan ei liity draamatiikkaa, vaan kyse on siitä, että sote-järjestämistoiminta yhdessä toimi- ja palvelualuejohtajien kanssa ei ehdi valmistella pohjaesitystä vaikutusarviointineen aiemmassa aikataulussa. [K](#)

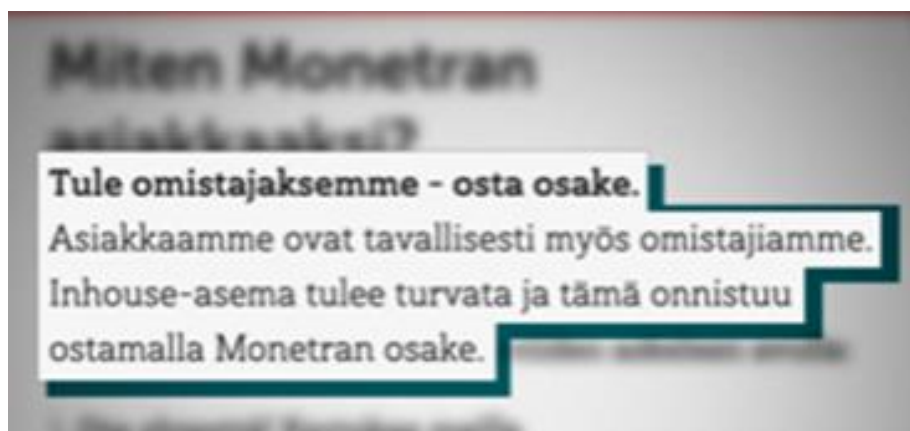
JARMO KONTIAINEN/JARIKOSTO

TOIMITAANKO LAIN HENGEN JA KIRJAIMEN MUKAAN?

Yrittäjät

Mitä sanoo laki inhouse -yhtiöistä:

- In-house –yhtiöiden edellytyksenä on, että hankintayksikkö käyttää määräysvaltaa sidosyksikköyhtiöön samoin kuin omiin toimipaikkoihinsa.
- Pelkkä omistusosuus tai osallistuminen yhtiökokouksiin ei täytä määräysvallan kriteereitä.

Hyvinvointialueen omistusosuus yhtiöistä ja nimeämisoikeus hallitukseen PSHP:lta siirtyvän osuuden perusteella:

	<u>omistus</u>	<u>hallituspaikat</u>
Istekki Oy	31 %	2
Monetra Pirkanmaa Oy	28 %	2
Pirkanmaan Voimia Oy	17 %	2
Tuomi Logistiikka Oy	42 %	2
Monetra Oulu Oy	0,07 %	1 yhteinen
Sakupe Oy	2,60 %	1
Servi Oy	5 %	1

Toiminnan siirtäminen yhtiöille tapahtuu erillisillä liikkeen luovutuksilla. Toiminnan alkaessa 1.1.2023 noudatetaan joko PSHP:lta siirtyviä palvelusopimuksia tai laaditaan siihen mennessä uudet palvelusopimukset.

Yhteenveto

Hyvinvointialueella on lain mukaan oikeus hankkia järjestämisvastuulleen kuuluvia tukipalveluja sopimuksen perusteella ulkopuoliselta palveluntuottajalta.

Yhtiöt, joille Pirkanmaan hyvinvointialue on aluevaltuuston järjestämistapapäätöksen mukaisesti siirtämässä tukipalvelutoimintoja, ovat vuoden 2023 alusta lukien hyvinvointialueen sidosyksiköjä.

Yrittäjät: Viranomaisten puututtava hankintalain kiertämiseen, kikkailulle laitettava piste

24.8.2022 07:59:24 EEST | [Suomen Yrittäjät](#)

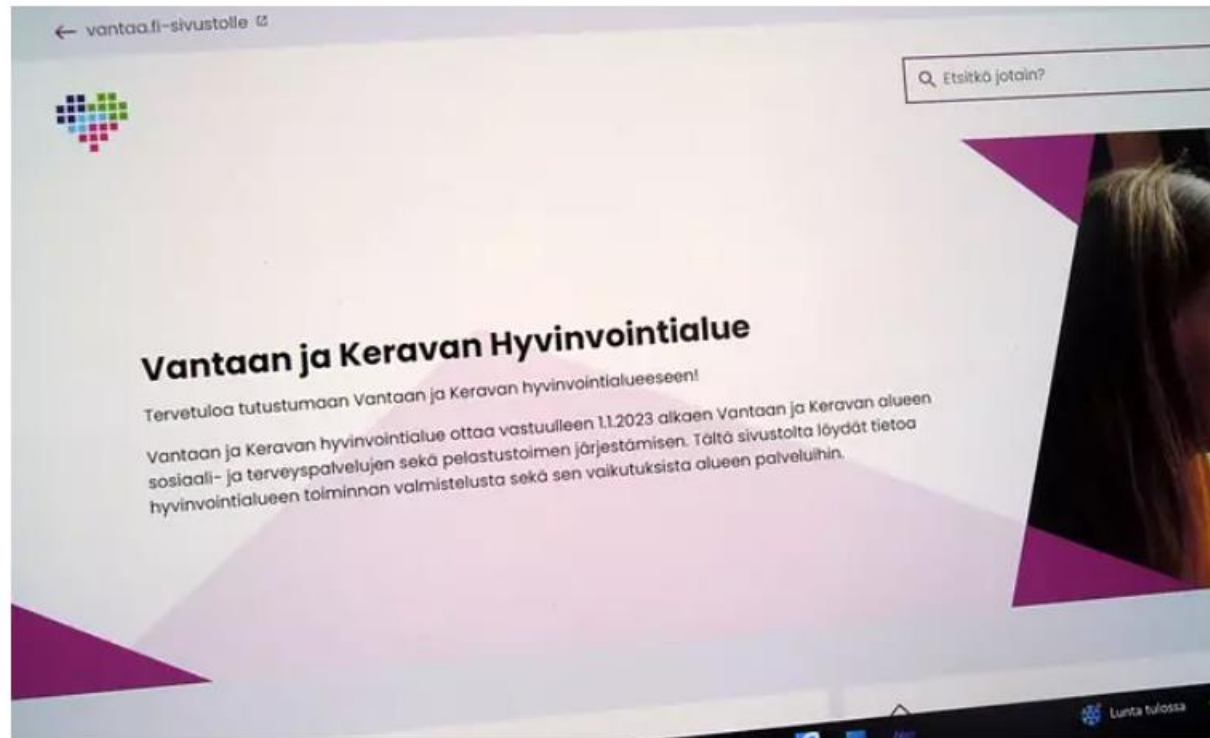
Jaa

Suomen Yrittäjät vaatii, että Kuluttaja- ja kilpailuvirasto (KKV) tutkii kuntien ja hyvinvointialueiden päätökset kiertää kilpailutukset ostoillaan julkisyhtiöiltä. – Helsingin kaupungin palkanmaksuesimerkki on vain jäävuoren huippu. Vastaavia esimerkkejä löytyy pilvin pimein ympäri maata ja vauhti vain kiihtyy. Viranomaisen ja tarvittaessa eduskunnan on laitettava piste kilpailutusten kiertämiselle, sanoo johtaja Harri Jaskari Suomen Yrittäjistä.

Järjestöt: Hyvinvointialueet rikkovat järjestelmällisesti lakia hankinoissaan

Neljä elinkeinoelämän järjestöä pyytää kilpailu- ja kuluttajavirastoa tutkimaan hyvinvointialueiden suora hankintoja.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on yksi niistä alueista, joiden suora hankintoja elinkeinoelämän järjestöt kritisoivat. KUVA: RITVA SILTALAHTI / LEHTIKUVA

Julkisen vallan ohituskaista hankintoihin on tukittava

Suomen julkisten hankintojen kokonaisarvo on noin 20 miljardia euroa vuodessa. Kilpailuttamalla nostetaan yritysten, kansantalouksien ja koko EU:n kilpailukykyä suhteessa maailman muihin markkinoihin.

Sulkemalla tai rajoittamalla kilpailua luodaan kilpailukyvyttömyyttä, tehottomuutta ja alennetaan tuottavuutta.

Myös kunnat luovat itselleen lisää uusia resursseja kilpailuttamisesta syntyneiden kustannussäästöjen avulla ja parantamalla tuottavuutta kaikessa omassa toiminnassaan.

Näin kirjoitti Kauppalehti lähes päivälleen 17 vuotta sitten, kun silloinen eduskunta pui uutta hankintalakia.

Lain piti viimein ratkaista julkiseen talouteen pesiytynyt tapa, jossa verorahat hankinnoista kanavoituivat automaattisesti vakiotomittajille niin EU:ssa kuin Suomessa.

Kun näitä hyvä veli- ja hyvä sisko -raken-

"Hyvinvointialueet ovat alkaneet rikkoa hankintalakeja systemaattisesti. Ne ostavat ensin minimaalisen osuuden monikunnallisesta jättyhtiöstä, jolta sitten ostetaan tavaraa ja palveluita suoraan, ilman kilpailutusta", kilpailuasiantuntija Annaliisa Oksanen EK:sta totesi.

Kauppalehti kertoi elokuussa (KL 21.8.), miten Suomessa on noin 15 miljardin euron markkina, joka on käytännössä suljettu yksityisiltä yrityksiltä.

Sillä operoivat kuntayhtiöt, joista osa kasvaa vauhdilla, ja kilpailutuksen välttämisestä jopa retostellaan.

"Sarastia Rekry Oy toimii asiakkaidensa omistamana in house -yhtiönä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaan eli hankintayksikön ei tarvitse kilpailuttaa hankintojaan", kertoo keikkatyöntekijöitä ja sijaisia välittävä yhtiö kotisivuillaan ja esittelee kahdeksan kohdan vertailun in house -hankinnan ja kilpailutuksen välillä.

Esimerkki on kuumottava. Kunta pääsee

”KKV:llä on näytön paikka osoittaa, että kilpailulaki toimii käytännössä myös julkisen vallan suuntaan. Jos laissa määritellyn uhkasakon taso ei ole riittävä pelote, niin lakia täytyy muuttaa.”

**YRITTÄJYYDEN
PUOLESTA**

Julkisia hankintoja tehdään kymmenillä miljardeilla vuodessa ja niistä maksetaan aivan liikaa, sanoo KKV:n pääjohtaja

Julkisiin hankintoihin käytetään vuosittain 45 miljardia veronmaksajien rahaa, mutta sen käyttöä seurataan hämmästyttävän vähän, sanoo Kilpailu- ja kuluttajaviraston pääjohtaja Kirsi Leivo. Suuri ongelma on kilpailun puute.

Esitys

1 (43)

Dnro KKV/1343/14.00.60/2022

23.5.2023

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää, että markkinaoikeus määrää hankintasopimusten sopimuskaudet päättymään kahdentoista (12) kuukauden kuluttua tuomioistuimen antamasta lainvoimaisesta päätöksestä lukien.
- Virasto esittää lisäksi, että markkinaoikeus määrää hankintayksikön maksamaan valtiolle hankintalain mukaisen seuraamusmaksun. Virasto esittää seuraamusmaksun suuruudeksi 1 000 euroa

Yrittäjät

MITÄ SANOO PETTERI ORPON HALLITUSOHJELMA?

Hankinnat

- Velvoitetaan yhteishankintayksikköjä huomioimaan markkinavaikutukset
- Tehdään markkinavuoropuhelu lähtökohtaisesti osaksi hankintaprosessia
- Jaetaan tarvittaessa palvelutuotannon tarjouskilpailuja pienempiin osiin, jotta myös pk-yritykset pysyvät mukana kilpailuissa.
- Säädetään julkisyhteisöjen ostolaskudata avoimesti ja keskitetysti julkaistavaksi ilman erillistä pyyntöä.
- Tehdään hankintalakiin velvoite kilpailun uusimisesta, jos kilpailutuksessa on vain yksi toimija. Tästä voidaan poiketa vain painavasta syystä.
- Selvitetään mahdollisuutta luoda järjestelmä nopeutetusta muutoksenhausta julkisissa hankinnoissa (esimerkiksi hankintavalituslautakuntaan).
- Sanktioidaan suora hankinnan ja pakollisen sopimusmuutosilmoituksen ilmoittamatta jättäminen.
- Ostolaskutietojen julkistaminen tehdään pakolliseksi kunnille ja hyvinvointialueille.

Inhouse

- Tiukennetaan lainsäädäntöä siten, että sidosyksikköhankintoja voi tehdä vain silloin, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi.
- Rajataan julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa inhouse –yksiköissä sellaisia tukipalveluja, joissa on jo olemassa toimiva markkina, kuten siivous-, taloushallinto-, ruoka- ja ICT-palveluissa.
- Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 %).
- Yhtenäistetään sidosyksiköiden ulosmyyntirajat enintään 5 prosenttiin ja 500 000 euroon inhouse-yhtiöiden liikevaihdosta.
- Vahvistetaan KKV:n kilpailuneutraliteettivalvontaa ja mahdollisuuksia valvoa julkisen sektorin kilpailua rajoittavaa toimintaa. Julkisen sektorin yritystoimintaa valvotaan samalla intensiteetillä ja resursseilla kuin markkinatoimijoita.
- Selvitetään mahdollisuutta kilpailuviranomaisen ennakkoratkaisuun.

Hyvinvointialueet ja sote

- Toteutetaan vuodelle 2023 tarvittava rahoitus nykymuotoisen Kela-korvauksen kasvattamiseen perusterveydenhuollossa. Jatkossa kehitetään uusi Kela-korvausmalli.
- Palvelujärjestelmää ja maksusitoumuksia kehitetään siten, että ne ovat aitoja vaihtoehtoja asiakkaille ja palveluntuottajille.
- Ohjataan hyvinvointialueita tarvittaessa käyttämään ostopalvelua tai palveluseteliä.
- Jos asiakas ei saa tarvitsemaansa palvelua hoitotakuuajan sisällä, on hänellä oikeus saada palveluseteli tai maksusitoumus.
- Parannetaan hoitotakuun toteutumisen valvontaa ja myös asiakaslähtöistä tiedonsaantia.
- Sallitaan palveluseteliasiakkaalle mahdollisuus käyttää omaa rahaa lisäpalvelun ostamiseen.

Hyvinvointialueet ja sote

- Puretaan lainsäädännöstä monituottajuuden esteitä.
- Hyvinvointialueen on aina perusteltava päätös palvelutuotantotavasta.
- Pidetään tämän vaalikauden ajan voimassa 0,65 henkilöstömitoitus.
- Edistetään uusia toimintamalleja, kuten digitaalisia palveluja ja etävastaanottoja
- Hyvinvointialueiden onnistumista tuetaan uudistamalla valtion ohjausta.
- Hallitus ei valmistelee maakuntaveron käyttöönottoa.

Mitä ihmettä nyt oikein tapahtuu?

Hyvinvointialueet vetävät hankintoja sisään

- Eivät tee sopimuksia.
- Lisäävät uusia hallinnollisia vaatimuksia.
- Eivät suostu minkäänlaisiin hinnankorostuksiin.

KKV on aktivoitunut

- Varsinais-Suomen hyvinvointialueen. perintäpalvelujen hankinta markkinaoikeuteen.
- Selvitys Suomen inhouse-rakenteesta..

Hyvinvointialue ei hyväksy hinnankorotuksia

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvio vuodelle 2023 on vahvistettu noin 71 milj. euroa alijäämäisenä. Hyvinvointialuelain talouden tasapainovaatimusten edellyttämällä tavalla hyvinvointialueen nykyinen taloussuunnitelma 2023–2025 sisältää oletuksen menojen kasvun voimakkaasta hidastamisesta vuosina 2024 ja 2025, jotta talous saadaan käännettyä tasapainoiseksi suunnitelmakauden loppuun mennessä.

Hyvinvointialueiden perustamisen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluita koskeva rahoitusmalli muuttui, ja palvelujen järjestämiseen tarvittava rahoitus tulee valtiolta. Ensimmäisen puolivuotiskauden jälkeen laaditussa osavuositarkastuksessa alijäämäennuste on vielä heikentynyt oleellisesti aikaisemmasta nousten 86,1 milj. euroon.

Edellä mainittu tilanne tarkoittaa voimakasta tarvetta tasapainottaa hyvinvointialueen taloutta sekä omassa että ostetussa palvelutuotannossa. Näin ollen hyvinvointialue ei lähtökohtaisesti voi hyväksyä hinnankorotuksia. Hyvinvointialue haluaa kuitenkin antaa palveluntuottajille mahdollisuuden vaikuttaa palvelutuotannon nykykustannusten tasoon alla esitetyllä tavalla.

KKV vei Varsinais-Suomen hyvinvointialueen perintäpalveluiden hankinnan markkinaoikeuteen

KKV esittää, että markkinaoikeus määrää Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) tekemän perintäpalvelujen hankinnan päättymään ennenaikaisesti. Hankinta tehtiin sidosyksikköhankintana ilman kilpailutusta Sarastia Oy:n tytäryhtiöltä Revire Perintä Oy:ltä.

KKV:n arvion mukaan Revire ei ole Varhan sidosyksikkö, ja hankinta olisi pitänyt kilpailuttaa. Suorahankinta on KKV:n näkemyksen mukaan osa laajempaa ilmiötä, joka johtuu sidosyksikkösääntelyn virheellisestä ja liian laajasta tulkinnasta.

Julkaisun pysyvä osoite on

<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231010139467>

SVT, Tilastoraportti : 56/2023

Tiivistelmä

Elokuun 2023 lopussa lähes 178 000 potilasta odotti pääsyä kiireettömään erikoissairaanhoidon hyvinvointialueiden sairaaloissa. Hoitoa odottaneista yli 3 000 (17,2 %) oli odottanut hoitopääsyä yli puoli vuotta. Elokuun lopussa 2023 yli puoli vuotta jonotta-neita potilaita oli 9 400 potilasta enemmän kuin vuoden 2023 huhtikuussa.

Kokoelmat

[Kirjat](#) [3924]

Hoitojonot ovat kasvaneet...

- Nyt neuvotellussa ratkaisussa "uutta" rahaa on noin 350 miljoonaa euroa. 150 miljoonaa euroa on kertaerän aikaistusta, mikä on niin sanotusti lakisääteistä rahaa hyvinvointialueille. Täytyy kuitenkin muistaa, että EU:n elpymispaketista tulee hoitovelan lyhentämiseen noin 250-300 miljoonaa euroa, jolloin kokonaisuus on noin 750 miljoonaa – pidän summaa hienona saavutuksena ja työvoittona näissä olosuhteissa!

Terveysten ja
hyvinvoinnin laitos

Annu Jaakkola
18.8.2023

Kuntayhtiöt ilmiönä Euroopassa

Selvitys kuntayhtiöiden roolista Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Liettuassa ja Itävallassa

Keskeiset löydökset

1. Pohjoismaissa vastaavaa ilmiötä kilpailluilla markkinoilla toimivista kuntayhtiöistä tai in house –hankinnoista kuin Suomessa ei ole

OSUND KONKURRENS

Här är kommunen som inte konkurrerar med företagen

Helene Åkerlind, (L) kommunalråd i Gävle, Johan Grip, konsult på Startpoint Advisory, och Stefan Sagebro, expert på konkurrens, Svenskt Näringsliv.

Kommuner som breder ut sina kommersiella tentakler skapar problem för privata företag. Gävle har svart på vitt vilka verksamheter som ska undvikas. "Allt oftare diskuteras frågan om vi ska upphandla eller inte och hur avtalen ser ut", säger kommunalrådet Helene Åkerlind (L).

Vuokralääkäreille harkitaan työryhmässä hintakattoa

Ryhmä yrittää löytää ratkaisuja vuoden loppuun mennessä.

Veera Paananen HS

HALLITUS etsii ratkaisuja paisuneisiin vuokratyövoiman kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ja valtiovarainministeriön virkamiehet sekä hyvinvointialueiden edustajat käyvät syksyn aikana keskusteluja asiasta, kertoo STM:n kansliapäällikkö Veli-Mikko Niemi. Ryhmä kuulee asiantuntijoita työ- ja elinkeinoministeriöstä sekä työnantaja- ja työntekijäjärjestöistä.

Tavoite on saada vuoden loppuun mennessä yhteinen näkemys siitä, millaisia ratkaisuja voidaan alkaa edistää.

Niemen mukaan keskusteluissa pöydällä ovat myös hintakattomekanismit.

"Meillä on kohtuullisen pitkä lista ehdotuksia, joita hyvinvointialueiden johtajat ovat keskenään keskustelleet. Tämä on yksi asia siellä."

HINTAKATOLLA voitaisiin rajata sitä, kuinka paljon yksityiset yritykset voivat vuokralääkäreistä laskuttaa. Kuluneen syksyn aikana hyvinvointialueet ovat kertoneet isoista kuluista, jotka uppo-

EMILIA KANGASLUOMA / HS

Vuokralääkärit voivat maksaa jopa 200 euroa tunnilta.

tunnilta.

Julkisella puolella eli hyvinvointialueiden työntekijöillä palkat ovat selvästi pienempiä. Alueilla on kuitenkin suuria vaikeuksia houkutella työvoimaa omille palkkalistoilleen.

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (ps) sanoi HS:n haastattelussa lokakuussa, että ei itse "tyrmää" ideaa täysin, mutta sääntelyä voi olla vaikea juridisesti toteuttaa.

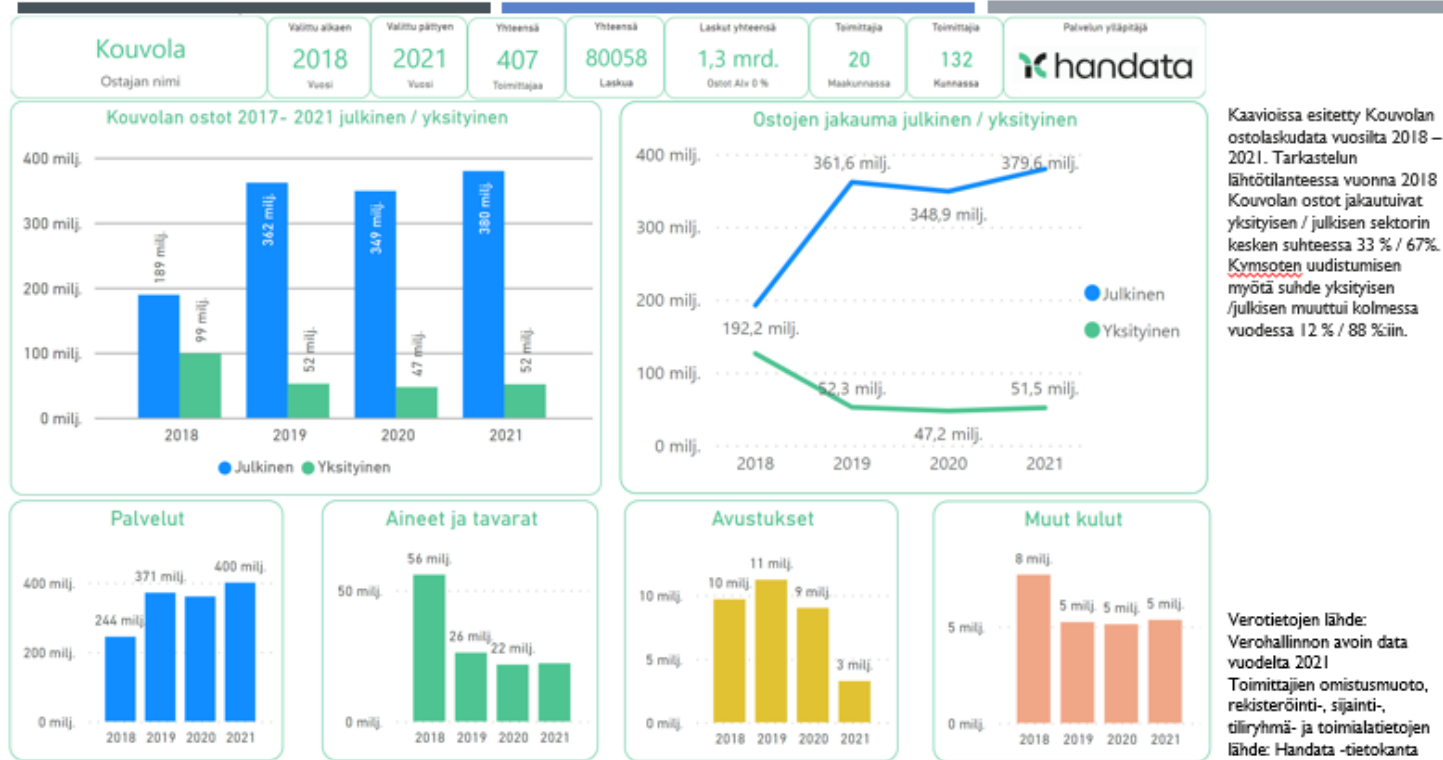
Kansliapäällikkö Niemen mukaan ratkaisut vuokratyövoiman kustannuksiin täytyy pohtia kokonaisuutena.

Lisäksi kuulemme juridiikkaa, joka liittyy hankintojen tekemiseen, ja tietysti myös palveluntarjoajia."

STM:ssä on jo aiemmin perustettu työryhmä, joka miettii käytäntöjä työhyvinvoinnin parantamiseksi. Myös sillä pyritään osaltaan puuttumaan vuokratyön ongelmaan sitä kautta, että mietitään ratkaisuja, miten julkisen puolen sote-työstä saadaan houkuttelevampaa.

"Sillä on pidemmällä aikavälillä vaikutusta vuokratyövoiman kysyntään."

- Väittely on taas kärjistynyt vastakkainasetteluksi yksityinen/julkinen
- Vuokrahenkilökunnan käyttö ei ole aitoa ostopalvelua, vaan oman tuotannon jatkoa
- Nyt pitää ensin selvittää oman tuotannon kustannukset – ja vertailukelpoisesti
- Jos tuottavuutta pystytään parantamaan 5 prosentilla vuodesta 2023 vuoteen 2027, voidaan 1,2 mrd euroa kohdistaa uudelleen
- Aidon ja rehellisen kilpailun hyödyntäminen ommaksi keinoiksi
- Toiseksi on lisättävä hankintaosaamista

- Ostolaskudata reilusti avoimeksi

Hei

Olet lähettänyt kunnille tietopyyntöjä ostolaskudatasta. Kuinka moneen kuntaan niitä on lähtenyt? Meille Kuntaliittoon on nimittäin tullut asiasta yhteydenottoja.

Tietopyyntöjä on lähtenyt noin 70 kunnalle.

Ensinnäkin: Ostolaskudatan avaaminen ja **julkaisu** ei ole lakisääteistä. Tieto on **julkista**, mutta tietosuoja on huomioitava. Kyseessä siis kaksi eri asiaa, kuten käy ilmi kirjoitustavasta. Tiedot saa kunnasta esim. suullisesti tai paikan päällä, mutta niitä ei ole pakko antaa avoimena datana.

Yhteenvetoa ja johtopäätöksiä

- Yhdessä olemme enemmän
- Hyvinvointialueet ovat merkittävä markkina innovatiivisille yrityksille – ja alusta myös kansainväliseen kasvuun
- Kun hyvinvointialueiden kustannukset avataan reilusti, laatu ja palvelutaso nousee ja ihmiset kiittävät
- Nyt on syytä parantaa hankintaosaamista nopeasti. Oikealla hankintapolitiikalla myös pienten yritysten ideat tulevat täysimääräisesti käyttöön
- Tehdäänkö yhdessä hyvinvoinnista Suomen vientituote?

**Kardashian jakoi somessaan kuvan
syrjäisestä lomakeskuksesta Etelä-
Savossa – 150 000 ihmistä haki
onnellisuuskurssille**

YRITTÄJYYDEN

PUOLESTA